GAP भाषा
A MULTILINGUAL JOURNAL OF RESEARCH
(ISSN – 2582-8770)
Globally peer-reviewed and open access journal.

સમીક્ષાત્મક વિચારસરણી

ડૉ ગુરુદત્ત પી જપી

એસોશિએટ પ્રોફેસર,
એસ ડી સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ,
ગુજરાત યુનિવર્સિટી

આ લેખન માનવ જીવન અને માનવ અધ્યયનના વિવિધ ભાગોમાં તર્ક સુધારવા માટેની વધારાની સમીક્ષાત્મક વિચારસરણી અને વ્યૂહરચના પ્રદાન કરે છે, જે વાચકોને સમીક્ષાત્મક વિચારસરણીના મૂળભૂત સાધનોને વધુ સારી રીતે બનાવવામાં અને તેમને વિષયો અને ક્ષેત્રોમાં લાગુ કરવામાં મદદ કરશે.

આ લેખનમાં સમીક્ષાત્મક વિચારસરણીના અવરોધો ને લગતી વધુ સામગ્રી નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે,જે વાચકને સમીક્ષાત્મક વિચારસરણીને રોકતા આવા અવરોધો ઉપર અંકુશ રાખવામાં મદદ કરે છે.

આપણે આવા અવરોધોને અહંકાર કેન્દ્રિત અને સામાજિક કેન્દ્રિત વિચારો ની વ્યાપક શ્રેણી હેઠળ રાખીએ છીએ, કે જે નિકટવૃત્તિ, સ્વ-કપટ, તર્કસંગતતા, બૌધ્ધિક ઘમંડ, દંભ, લોભ, સ્વાર્થ, ટોળું માનસિકતા, પૂર્વગ્રહ અને અન્ય ઘણા અસ્વસ્થ માર્ગો જેમાં લોકો વિચારે છે ,અનુભવે છે અને કાર્ય કરે છે તેવી ઘટનાઓ માટે જવાબદાર છે.

આપણે સમીક્ષાત્મક સમાજો ની આપણી કલ્પના વિશેના વિસ્તરણ અને જે વ્યાપકરૂપે અથવા વૈશ્વિક રૂપે માનવ જીવનમાં મૂલ્યવાન હોય એવી સમીક્ષાત્મક વિચારસરણી દૂરની વ્યાપક વાસ્તવિકતા બનવાની હતી તે સાથે સમાપન કરીએ છીએ .વિદ્યાર્થીઓ માટે, કોઈપણ અભ્યાસક્રમ માટેની કોઈ પણ પાઠયપુસ્તક અંગેની તે પૂરક સમીક્ષાત્મક વિચારસરણી છે, કારણ કે તે બધા વિષયો, શાખાઓ અને વ્યવસાયો ધ્વારા તર્ક માટેનો પાયો નાખે છે. શિક્ષકો માટે, તે સમીક્ષાત્મક વિચારસરણીનો વહેંચાયેલ ખ્યાલ પૂરો પાડે છે .શિક્ષકો આ પુસ્તકનો ઉપયોગ કોઈ પણ વિષયમાં સૂચના, સોંપણીઓ અને આકારણી પદ્ધતિઓની ડિઝાઇન કરવા માટે કરી શકે છે.જ્યારે આ માર્ગદર્શિકાનો ઉપયોગ બહુવિધ અભ્યાસક્રમોના પાઠયપુસ્તકના પૂરક તરીકે થાય છે, ત્યારે વિદ્યાર્થીઓ દરેક ક્ષેત્રના ભણતરમાં સમીક્ષાત્મક વિચારસરણીની ઉપયોગિતાને સમજવાનું શરૂ કરે છે.

જો તેમના પ્રશિક્ષકો દૈનિક જીવનને લગતા વિષયના ઉપયોગના ઉદાહરણો આપે છે, તો વિદ્યાર્થીઓ તેમના જીવનની ગુણવત્તામાં સુધારો લાવવાનાં સાધન તરીકે શિક્ષણને યોગ્ય રીતે સમજવાનું શરૂ કરે છે.આ પુસ્તક એક સાથે શિક્ષકો, વિદ્યાર્થીઓ અને જનતાને ઉપયોગી બનશે .

સમસ્યા

દરેક જણ વિચારે છે; તેમ કરવું એ આપણો સ્વભાવ છે. પરંતુ આપણી ઘણી વિચારસરણી , સ્વયમને છોડી દેવુ, પક્ષપાતી, વિકૃત, આંશિક, અજાણ, અથવા સીધી પૂર્વગ્રહયુક્ત છે. છતાં આપણા જીવનની ગુણવત્તા અને આપણે જે ઉત્પન્ન કરીએ અથવા બનાવીએ છીએ તે આપણા વિચારોની ગુણવત્તા પર ચોક્કસપણે નિર્ભર છે. નાણાં અને જીવનની ગુણવત્તા બંનેમાં કંટાળાજનક વિચારસરણી ખર્ચાળ છે. ઉત્તમતા, મેં વિચાર્યું, તેમ છતાં, વ્યવસ્થિત રીતે કેળવવું આવશ્યક છે.

વ્યાખ્યા:

સમીક્ષાત્મક વિચારસરણી એ વિચાર પ્રક્રિયાઓને સુધારવાના હેતુથી વિશ્લેષણ અને મૂલ્યાંકન કરવાની કળા છે. સમીક્ષાત્મક

વિચારસરણી સ્વ-નિર્દેશિત, સ્વ-શિસ્તબદ્ધ, સ્વયં-નિરીક્ષક અને સ્વ-સુધારક વિચાર છે. તે માટે શ્રેષ્ઠતાના સખત ધોરણો અને તેમના ઉપયોગની મનના આદેશની જરૂર છે. તે અસરકારક માહિતીસંચાર અને સમસ્યાનું નિરાકરણ કરવાની ક્ષમતાઓ તેમજ આપણાં મૂળ અહંકાર કેન્દ્રિત અને સામાજિક કેન્દ્રિત ને પહોંચી વળવા પ્રતિબદ્ધતા ધરાવે છે. તે બૌદ્ધિક ગુણોની સ્પષ્ટ વાવેતર ધ્વારા સમર્પિત વ્યક્તિના ચરિત્ર અને નૈતિક સંવેદનશીલતાને આગળ વધારશે.

પરિણામ:

એક સુસંસ્કૃત સમીક્ષાત્મક વિચારક:

- મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્નો અને સમસ્યાઓ બતાવે છે , તેમને સ્પષ્ટતા અને ચોકસાઇથી ઘડે છે;
- અસરકારક અર્થઘટન કરવા માટે અમૂર્ત વિચારોનો ઉપયોગ કરીને, સંબંધિત માહિતીને એકત્રિત અને મૂલ્યાંકન કરે છે;
- સંબંધિત માપદંડ અને ધોરણો પ્રતિ પરીક્ષણ કરીને સુસંગત નિષ્કર્ષ અને ઉકેલો પર આવે છે,;
- વિચારની વૈકલ્પિક વ્યવસ્થાની ધારણાઓ, સૂચિતાર્થો અને વ્યવહારિક પરિણામોની જરૂરિયાત પ્રમાણે ઓળખ અને મૂલ્યાંકન કરીનેખુલ્લા મનથી વિચારે છે
- જટિલ સમસ્યાઓના ઉકેલો શોધવા માટે અન્ય લોકો સાથે અસરકારક રીતે માહિતીસંચાર કરે છે; અને
- ખોટી માહિતી અને બનાવટી સમાચાર જોઇનેદલીલ અથવા સ્થિતિ વિકસાવવામાં માહિતીને ખોટી રીતે રજૂ અથવા વિકૃત ન કરવા માટે ખૂબ જ કાળજી રાખે છે